

ОЗЕРО ЧОРНЕ

*Все на землі, все треба берегти:
І птаха, й звіра, і оту травинку.
Не чванься тим, що цар природи ти,
Бо врешті, ти – лише її частинка.*

Я дуже люблю свій край: його природу, ліси, озера, річки, люблю подорожувати, милуватися краєвидами. Але чомусь мені часто сняться джунглі Амазонки, африканські савани, сніги Антарктиди. Можливо, через те сняться мені такі сни, що мрію здійснити подорожі в ці загадкові краї. Звичайно, зараз відправитися в далекі подорожі я не можу. Але це мене не засмучує, бо знаю, що мандрівка по краю, де я живу цілком реальна. І головне – вона не менш захоплююча. Так, я не зустріну екзотичних велетенських квітів, не побачу пташку розміром з метелика і метелика – розміром з пташку. Та варто мені вийти з домівки, піти до зеленого лісу, глянути на стіну струнких сосен, вслухатися в пташиний спів, що дзвенить навкруги, зупинитись на берегах голубого озера, і тоді зрозуміти: оце і є справжня, неповторна поліська краса,- тиха велична і довірлива.

Про природу Поліського краю, її чарівність і багатство піде мова в моїй науковій роботі. Але більш детально я хочу розповісти вам про справжню перлину нашого краю – Чорне озеро. Цікавим для мене є те, що це озеро ніхто ніколи не вивчав і не досліджував. Я багато перелистав літератури, був у музеях Рівного та Володимирця, переглянув безліч енциклопедій, відвідав лісництво, але жодної інформації про озеро я не одержав. Тому я вирішив діяти: взявся сам досліджувати таємниче озеро і написати наукову роботу.

Думаю, що не вивченим це озеро є тому, що воно розміщене в північній частині нашого району, далеко від людей, в глибині лісу, за 3 км від села Бишляк. Можливо, його розміщення захищає від людської діяльності і дає нам можливість милуватися його ніжною красою і загадковістю ще довго. Його розміщення я намалював на плані місцевості. Але про це далеке поліське озеро знають люди у Львові і Києві. Влітку відпочивати сюди приїздили декілька викладачів Київських і Львівських вузів. Вони дізналися, що вода озера дуже цілюща і має лікувальні властивості. Особливо великий в ній вміст гліцерину. Я хотів дізнатися про відсоток гліцерину в воді, але цей аналіз коштує

300 гривень, а в мене зараз таких коштів немає. Моя бабуся розповідала моєму татові, що колись польський пан, який жив у цій місцевості, бочками возив воду з озера для своєї пані, і вона приймала цілющі гліцеринові ванни вдома.

У нашому лісництві є карта Чорного озера, але на превелике моє здивування, воно на ній зазначене не як Чорне, а як Запрудське озеро. Довжина берегової лінії 1000 м. Саме воно займає площу 12 га. Найбільша його довжина сягає 500 м, а ширина 420 м.

У нашому районі 12 озер і всі вони карстового походження. Отже, і наше озеро теж карстового походження. Карстові озера утворюються там, де підземні води розмивають шари вапняків і гіпсів. Із ґрунту вимиваються вапняки, в результаті чого він просідає і в землі утворюються угловини і печери. Я читав, що карстові озера з'єднуються між собою підземними водами, тому риби можуть мігрувати з одного озера в інше. Всі карстові озера мають конусоподібне дно. Чорне озеро складається з декількох конусоподібних заглиблень. Найбільша глибина 10 м. Дно цього озера досліджували рибалки і водолази. Рибалки мотузкою вимірювали довжину. Вони допомогли мені скласти приблизний малюнок дна цього озера. Біля берегів воно мілке до 3 м. Найглибше воно посередині. Тут воно має конусоподібне заглиблення до 8-10 м. Те, що озеро має карстові заглиблення і печери підтверджували водолази (вони шукали людину, яка втопилася в озері). Це озеро має невеликий півострів. На ньому росте багато рідкісних рослин і водяться різноманітні тварини. Думаю, що вигляд озера, напевно, дуже гарний з висоти пташиного польоту або літака. Одні говорять, що вигляд зверху нагадує серповидний місяць. А мені воно більше схоже на серце.

Озеро завжди повноводне, можливо через те, що живиться воно підземними джерелами. Думаю, що б'ють навіть теплі підземні джерела, бо в морози середина озера не завжди буває повністю скута кригою. За способом живлення Чорне озеро належить до дистрофних озер, бо в літературі сказано, що до них відносяться неглибокі водойми із торфовими відкладеннями, часто заболочені. Саме озеро містить великі відклади торфу і сапропелю. Рибалки та водолази підтверджують те, що торф'яні відкладення цього озера сягають 3-4 м. Думаю, що саме через великий вміст торфу вода в озері має чорний відтінок. Звідси пішла і назва самого озера. Але насправді вода в озері чиста і прозора. Я в цьому впевнився, коли брав воду на аналіз біля самого берега, на мілководді, де піщане дно. Якщо відпливти чайкою трошки в глиб озера і веслом сколотити воду, то можна помітити, що у воді плавають дрібні часточки торфу. Я читав, що вода поліських озер маломінералізована і

містить мало органічних речовин. Думаю, що саме так, бо рослинний і тваринний світ цього озера не такий багатий, як заплавлених озер.

Хочу розповісти дуже цікаву історію, яку мені розповіли рибалки. Кожної весни риба нашого озера виходить нерестувати з підводних глибин. І ось рибалки кажуть, що кожен рік бачать дуже велику щуку, десь приблизно 1,5-2 м довжини, зелену, наче оброслу мохом. І що цікаво! У неї на носу всі бачили залізне кільце. У мене виникло питання. Де ж взялося кільце на носу у щуки? Я десь чув, що вчені, коли роблять наукові дослідження в природі, одягають тваринам кільця. Думаю, з цією щукою теж проводили наукові дослідження, і кільце таким чином потрапило на носик щуки. Але тут виникає питання: як ця щука потрапила до нашого озера? І тут я згадав, що в нашому районі 12 озер. Існує така думка, що всі карстові озера з'єднуються між собою підземними течіями. Але ж карстові озера є не тільки у нас, а в багатьох куточках України і світу. Можливо, підземними течіями ця щука звідкільсь припливла до нас. А чому б і ні? Якщо говорять, що вугрі, яких виявили в Білому озері, нерестують тільки в Саргасовому морі, то як вони потрапляють у Біле озеро? Звичайно, що тільки підземними водами їх заносить у наші краї.

Чорне озеро – справжня перлина Поліського краю. Навколишні краєвиди відзначаються суто поліським колоритом. Озеро оточує старий зелений ліс, де до сосни домішуються верба, береза, осика. Тут можна побачити і північну гостю – ялину. Коли бродити берегами, то можна натрапити на відкриття – біля Чорного озера знайшла прихисток і рідкісна чорнична верба, досить загадкова і унікальна рослина. Під шатами соснових крон панують багно, болотна папороть, ожина, чорниця. Весною милують око анемони, сон-трава, конвалія. А береги поросли ситником, осокою, мохом. На зеленому тлі моху видніється невеличка червонувата рослинка-хижак – росичка болотяна, рослина-мисливець. Вона любить харчуватися комахами, які сідають, щоб попити її роси.

Біля берегів озера милує око біла квітка лілія – символ краси і любові. Постійними її сусідами тут є глечики жовті та півники болотяні. У воді можна побачити багато різноманітних водоростей, серед них зеленіє підводна ялинка – кушир.

А скільки рідкісних тварин любить селитися біля цього озера! Тут можна помилуватися чорним лелекою, який літає не поспішаючи, робить кола, вишукує здобич. Можна зустріти і сірого журавля. У трав'янистих хащах, під вивернутими пнями, в дуплах, знаходить притулок пугач – крупна сова, занесена до Червоної книги України. На берегах озера можна побачити багато сухостою, звалених дерев. Звичайно я подумав,

що це робота бобрів, які знаходяться під охороною держави. Може злякати, вискочивши зненацька, ропуха очеретяна та видра річкова.

Озеро багате на рибу. В ньому є плітка, краснопірка, карась, щука, окунь. Десять років назад рибалкам потрапляли в сіті в'язі. Але браконьєри електроловом завдали великої шкоди цій рибі і вона зникла. І ось цього року, вперше після довгих років, рибалки зловили гарного красеня – в'язя!

Ось і закінчилася моя розповідь про справжню перлину нашого краю – Чорне озеро. Я запрошую всіх помилуватися чарівною красою цього куточка природи. Відвідайте його і ви не пожалієте!

Мені хотілося б. Щоб хтось з науковців зацікавився цим озером, досконало вивчив його рослинний і тваринний світ, бо дуже прикро, що така краса нікого не цікавить і не приваблює. Якщо ж ніхто не захоче вивчати озеро, то в майбутньому, коли виросту, обов'язково частинку свого життя присвячу цій перлині. В майбутньому я планую:

- запропоную оголосити озеро пам'яткою природи обласного значення;
- забороню випасання худоби навколо озера, ловіння риби електроловами та рибальськими сітками;
- побудую санаторій, в якому лікуватимуть людей гліцериновими ваннами та торф'яними грязями;
- організую операцію “Озерні суботи”, яка обладнає місця відпочинку спортивними майданчиками, спеціальними місцями для кострищ, лісовими меблями;
- складу список рідкісних рослин і тварин, яких ще не занесено до Червоної книги України, але потребують охорони.

Дуже важливо, щоб усюди на Україні озера стали об'єктом нашої турботи та уваги. Голубі очі природи, що дають людині радість і користь, треба неодмінно зберегти.

Література:

1. Андрієнко Т. Л. Край лісів та імлистих боліт – Л.: Каменяр, 1988.- 83 с.
2. Андрієнко Т. Л. Попович С. Ю., Озер вода жива – К. : Урожай, 1990. – 170 с.
3. Олійник І. М.,Краєзнавчий матеріал на уроках природознавства – Р., 1998 – 30 с.
4. Терлецький В. К., Дивовижне у світі рослин – К.: Урожай, 1990. – 205с.

План

I. Вступ.

II. Чорне озеро – перлина Поліського краю:

а) Мета наукової роботи.

б) Розташування озера.

в) Карстове походження та живлення озера.

г) Легенда-розповідь про щуку.

д) Рослинний і тваринний світ озера.

III. Висновки.

Великотелковицька ЗОШ І – ІІІ ступенів

Чорне озеро – перлина Поліського краю

Науково-дослідницька робота
учня 4-го класу
Великотелковицької ЗОШ
І – ІІІ ступенів
Гаврилюка Руслана

Науковий керівник
Вчитель початкових класів
Гаврилюк Ольга Ульянівна

2008 p.